

Sāpju fenomena pieredze ārsta un pacienta komunikācijā

Ģirts Jankovskis, Uldis Vēgners

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Humanitāro zinātņu katedra, Latvija*

Ievads. Veselības aprūpes sistēmā sāpju jēdziens ieņem būtisku lomu. No vienas puses, tas tiek lietots kā skaidrs simptoms, kas ļauj aprakstīt gadījumu vispārīgos terminos, bet, no otras puses, tas tiek saistīts ar unikālu subjektīvo pieredzi, kura ir pieejama tikai pacientam. Divējādā sāpju fenomena nozīme veselības aprūpes sistēmā rada problēmu, kas saistīta ar sāpju fenomena izpratni un konsekvencēm, kas izriet no šīs izpratnes. Fenomenoloģijas pieeja ļauj atsegt sāpju fenomenu intersubjektīvi-tāti subjektīvās pieredzes veidošanās procesā.

Darba mērķis. Darba mērķis ir, izmantojot fenomenoloģijas pieeju, izskaidrot subjektīvo sāpju pieredzes specifiku ārsta un pacienta komunikācijā. Fenomenoloģijas pieeja ļauj nepazaudēt subjektīvās sāpju pieredzes konkrētību un nenoteiktību. Analizējot sāpju fenomenu, ir nepieciešams apskatīt to, pirmkārt, kā intencionālu pieredzi, otrkārt, kā intersubjektīvu pieredzi. Sāpju fenomenos parādās pacienta pieredzes horizontā kā neapraķstāmi dotais, bet, klasificējot šo pieredzi, tā zaudē savu konkrētību un iegūst abstraktu raksturojumu, kas nespēj izsmelt konkrēto pārdzīvojumu. Apskatot sāpju fenomenu no fenomenoloģijas perspektīvas, ir iespējams aktualizēt jautājumu par subjektīvās pieredzes nozīmi ārsta un pacienta saskarsmē.

Secinājumi. Apskatot sāpju fenomenu, tiek aktualizēta subjektīvās pieredzes analīzes nozīme veselības aprūpes sistēmā. Piedāvājot fenomenoloģijas pieeju ārsta un pacienta attiecību skaidrojumā, tiek parādīta iespēja pacienta konkrēto pieredzi nepakļaut abstraktām vadlīnijām, bet gan apskatīt to konkrētās situācijas, tādējādi pielāgojot zināšanas konkrētā gadījuma analīzei.

Lai gan sāpes tiek pieredzētas šķietami noslēgtā subjektā, tās tiek noteiktas intersubjektīvā saskarsmē – kaut kādu afektu nosaukt par sāpēm nozīmē to pieredzēt kā sāpes, piemēram, ārsta sāpju apraksts ļauj pacientam, pirmkārt, noteikto pieredzes lauku klasificēt kā sāpes, otrkārt, apzināt šo pieredzi kā vispārnozīmīgu, pazaudējot savu sāpju pieredzes konkrētību. Intersubjektīvitātes nozīme sāpju pieredzē ļauj apzināties ārsta nozīmi šīs pieredzes veidošanās procesā un atbildību par pacienta sāpju pieredzējumu.